

Høring om fremtidens scenekunst

Teatrenes Interesseorganisation, Danske Teatres Fællesråd og Dansk Skuespillerforbund har gennem længere tid drøftet, hvilke forandringer der er nødvendige for at frisætte og understøtte den fremtidige udvikling af scenekunsten i Danmark.

Vi er kommet frem til to nedenstående finansierede forslag om samarbejde og kunstnerisk udvikling i det danske scenekunstmiljø, samt en række anbefalinger medsendt i bilag 1.

Vi møder tit spørgsmålet om, hvordan forandringer skal finansieres – sammen med et ønske om ikke at tale om penge. I det spænd har vi tilladt os at indsende både forslag, hvor vi anbefaler en finansieringsmodel og en række forslag med få eller ingen økonomiske implikationer. Slutteligt har vi også en række forslag, hvor finansiering skal tilvejebringes for at realisere anbefalingen.

Forud for arbejdet med at kigge på støtteordninger og lovgivning har vi i fællesskab udarbejdet vores bud på en vision og mission for dansk scenekunst, som vi gerne vil dele med kulturministeren. På den baggrund har vi identificeret en række statements, som vi mener bør være kendetegnende for fremtidens scenekunstlandskab.

Vi glæder os til at drøfte scenekunstens fremtid med kulturministeren og områdets øvrige organisationer og aktører på konferencen *Stemmer for scenekunsten* i maj.

VISION

Dansk scenekunst vil med sine mangeartede scenekunstneriske udtryk være et nødvendigt, uomtvisteligt og tilgængeligt bidrag til det danske samfund og tilbyde berigende oplevelser for alle.

MISSION

Dansk scenekunst skaber fællesskab, refleksion og erkendelse og bidrager til samfundets demokratiske udvikling og det enkelte menneskes dannelse og oplevelse af betydningsfuldhed.

Dansk teater er med sine mangeartede scenekunstneriske udtryk en sprudlende, nuanceret og innovativ kunstart, der bidrager til værdiskabelse for det enkelte menneske og for samfundet generelt via vedkommende, underholdende og udfordrende forestillinger.

Det fremtidige scenekunstlandskab skal:

- understøtte samarbejder og udvikling på tværs af branchen
- også skabes uden for de etablerede scener
- sikre børn og unges møde med scenekunsten
- være lettilgængeligt for skoler, institutioner og andre købere af teaterforestillinger
- give gode forestillinger et længere liv
- styrke den internationale dimension
- understøtte lokalproducerende kunstheder i hele landet i samarbejde mellem kommune og stat
- afbureaukratiseres og have en større grad af frihed til at udvikle kunsten gennem rammeaftaler, der ikke er unødigt begrænsende.

FORSLAG TIL SCENEKUNSTREFORMEN

Det fremtidige scenekunstlandskab skal også skabes uden for de etablerede scener

De frie midler, som uddeles af Projektstøtte Udvalget for Scenekunst (PUS) under Statens Kunstfond, er under stort pres. De er hovedtilskudsåren for både vækstlaget, etablerede kunstneres og gruppers enkeltstående produktioner og opsøgende teatre uden eget hus.

Der bør tænkes i nye strukturer, der kan styrke produktionsvilkårene for scenekunstnere uden for de etablerede scener. For at udfolde det kunstneriske potentiale for de opsøgende teatre er der behov for rum til langtidsplanlægning til at opbygge langvarige samarbejder og til at fastholde de medarbejdere der skal drive forretningsudvikling og sørge for, at forestillingerne når deres fulde publikumspotentiale.

Scenekunstlandskabet har behov for de opsøgende teatre. De yder et vigtigt bidrag til det samlede udbud af scenekunst i Danmark. Uden de opsøgende teatre uden egen scene vil diversiteten i gæstespilsudbuddet på fx landets egnsteatre, små storbyteatre og teaterforeninger blive væsentligt mindre, og ikke mindst er en stor del af børne- og ungdomsteaterudbuddet bygget op omkring opsøgende teatre, der spiller på daginstitutioner, skoler, biblioteker og lignende både i Danmark og internationalt.

Vi anbefaler derfor, at:

A. Der oprettes en ny kategori i scenekunstloven, hvorunder omkring 25 ud af de nuværende ca. 40 opsøgende teatre uden fast scene kan modtage et differentieret årligt tilskud på mellem kr. 500.000 og 3 mio. til kontinuerlig drift. Aftalerne indgås for to til fire år ad gangen på linje med egnsteatre og små storbyteatre. Ordningen bør administreres af Slots- og Kulturstyrelsen og selve udvælgelsen af projektstøtteudvalget for at opnå faglig kompetence og armslængdeprincip i prioriteringerne. En del af bevillingerne findes i de nuværende midler under projektstøtteudvalget, hvorfra de opsøgende teatre i dag også modtager både drifts- og projektmidler. Men for at der fortsat er frie udviklingsmidler i projektstøtteudvalgets pulje, skal der også tilvejebringes yderligere finansiering.

Det fremtidige scenekunstlandskab skal understøtte samarbejder og udvikling på tværs af branchen

Der er mange forskellige scenekunstaktører, og selv om der i dag er en større grad af samarbejde på tværs af branchen end tidligere, støder vi alligevel ofte ind i den silotænkning, som fx scenekunstloven er med til at underbygge, og som vanskeliggør samarbejder på tværs. For at udnytte ressourcerne bedre og profitere af den synergi, der er i at arbejde sammen på tværs af området, anbefaler vi at:

B. Der oprettes en særlig udviklingspulje under projektstøtteudvalget til fremme af samarbejder mellem teatre på tværs af hele scenekunstheltet.

FINANSIERINGSFORSLAG

Vi anbefaler, at finansieringen af satsning A og B løses således:

- Omprioriteringsbidraget bortfalder, fordi de kontinuerlige besparelser har nået et niveau, hvor de er stækkende for kerneproduktet og scenekunstinstitutionernes muligheder for at udvikle sig.
- 1 % af alle statstilskud til scenekunstneriske formål (undtaget den lovbundne refusion af udgifter til børneteater og opsøgende teater) omfordeles til projektstøtteudvalget.
- Projektstøtteudvalget allokere midlerne til to formål:
 - 1) Oprettelsen af en ny pulje, som kan søges af alle teatre, både små og store. Puljen skal anvendes til publikumsudviklingsinitiativer gennem udvikling af nye værker fx ny dansk dramatik, samarbejder på tværs af scenekunstbranchen og turnestøtte til at give de bedste forestillinger et længere liv gennem samarbejder på tværs af siloerne.
 - 2) Etablering af en særlig driftsstøtteordning for opsøgende teatre uden scene. En del af midlerne til denne ordning må desuden som tilfældet også er i dag komme fra den nuværende ramme hos projektstøtteudvalget.

Vi står gerne til rådighed for yderligere information og dialog om vores anbefalinger til, hvordan statens støtteordninger og lovgivningen bedre kan understøtte en scenekunst i udvikling.

Med venlig hilsen

Katja Holm
Dansk Skuespillerforbund

Kasper Wilton
Danske Teatres Fællesråd

Dorthe Skøtt Bébe
Teatrenes Interesseorganisation

Bilag 1.

Det fremtidige scenekunstlandskab skal sikre børn og unges møde med scenekunsten

Scenekunst er en uundværlig del af dannelsesbegrebet og har en positiv indvirkning på børns trivsel og indlæring. Men scenekunstens placering i børn og unges liv er – trods en ny skolereform og de nye muligheder i den Åbne skole – stadig under pres. Både grundet manglende økonomiske ressourcer i børnenes institutioner og grundet institutionernes prioritering af scenekunsten i børn og unges hverdag. Vi anbefaler, at kulturministeren fastholder et stort fokus på børn og unge og indleder forhandlinger med undervisningsministeriet om at tilvejebringe et bedre økonomisk og strukturelt grundlag for at styrke scenekunstens placering i børn og unges hverdag ved at:

- A. Sætte en målsætning i en national strategi om, at alle børn og unge over hele landet mindst seks gange i løbet af deres opvækst skal møde scenekunst, og skabe de nødvendige forudsætninger for at det kan ske.
- B. Udvide Huskunstnerordningen under Statens Kunstfond. De sidste par år har man valgt at fokusere på særligt nytænkende projekter. Det er et vigtigt formål, men med de begrænsede midler, der er til rådighed i ordningen, betyder det desværre, at mange gode projekter vælges fra, hvorved kun et begrænset antal børn og unge får gavn af ordningen. Ordningen bør udvides, så den fremadrettet både kan understøtte det nytænkende og de velafprøvede og velfungerende projekter.
- C. Udvide åbenskolepuljen i regi af Kultur- og Undervisningsministerierne. Her kan kunstnere og scenekunsthaglige resourcepersoner udbyde kvalificerede forløb, der forbinder kunsten med skolen og dens læringsmål. Kunsten kan i de bedste projekter bidrage til at udvikle nye læringsformer. I dag dækkes størstedelen af udgifterne ved disse projekter af kulturinstitutionerne eller af fondsmidler, som kulturinstitutionerne søger hjem. For at sikre den fortsatte udvikling og langvarige vidensopbygning bør der allokeres midler til området.
- D. Styrke fokus på undervisning i scenekunst på lærer- og pædagoguddannelserne.
- E. Bevare formidlingsordningen, som giver teatrene mulighed for at tilbyde billetter til reducerede priser eller særlige initiativer blandt andet målrettet børn og unge. Men juster kravet til minimumsprisen for billetter til børn og unge under 25 år, så det nærmer sig afgangsniveauets økonomiske råderum. Den konkrete minimumspris anbefales derfor reduceret fra 32 kr. til 22 kr. plus moms og gebyr.

Det fremtidige scenekunstlandskab skal være lettilgængeligt for skoler, institutioner og andre købere af teaterforestillinger

Ordningen for statsrefusion af kommuners udgifter ved køb af refusionsgodkendte forestillinger giver mulighed for, at børn og unge i hele landet kan møde professionel scenekunst dér, hvor de er – på skoler, i daginstitutioner, biblioteker og kulturhuse i deres lokalområde. Men ordningen er forbundet med en væsentlig administrativ byrde for kommunerne og er svær at kommunikere til institutioner og skoler, hvilket betyder, at der stadig er mange formidlere/indkøbere, der ikke kender sagsgangene for refusionen.

Derfor anbefaler vi at:

- F. Digitalisere refusionsordningen med henblik på afbureaukratisering og styrkelse af dokumentationen af en vigtig del af dansk scenekunst, nemlig scenekunst for børn og unge.
- G. Omlægge refusionsordningen, så den enkelte teaterproducent og Scenit overtager administrationen af ordningen. Indkøb af teaterforestillinger vil altså for køber blive lige så enkelt at administrere som enhver anden faktura. Scenekunstproducenten står for selve aftaleindgåelsen.

Scenit står for afrapporteringen til Slots- og Kulturstyrelsen. Det vil således ikke længere være den enkelte kommune, der bærer indberetningsbyrden.

- H. Udvide ordningens anvendelsesområde, så den også kan anvendes af fx efterskoler og ungdomsuddannelsesinstitutioner som gymnasier, erhvervsskoler og handelsskoler.

Det fremtidige scenekunstlandskab skal give gode forestillinger et længere liv

Der er ikke tradition for at genoptage de gode forestillinger på voksenområdet. Men de gode forestillinger fortjener et længere liv, så flere mennesker får glæde af at se dem. Præsentation af det ypperligste kan få folk til at gå mere i teatret og dermed være et vigtigt led i god publikumsudvikling.

Som regel er publikum, anmeldere og branchen selv ikke i tvivl, når en forestilling rammer helt rigtigt og derfor fortjener et langt længere liv end den første afgrænsede spilleperiode. Men der er en række udfordringer, der vanskeliggør genoptagelsen af en forestilling efter den første spilleperiode.

Derfor anbefaler vi, at:

- I. Rammeaftalernes krav til ny-produktion og egenproduktion nuanceres i grundlaget for tilskudsordninger og driftsaftaler mellem kommuner og teatre samt mellem stat og teatre. Der er prestige i at producere nyt, og det er også forventningen i mange teatres rammeaftaler. Derfor viderefører teatrene ikke hinandens forestillinger eller tager allerede spillede forestillinger op igen. Dansk scenekunst mangler et "off-broadway"/"broadway"-system, som muliggør udvekslingen fra små til store scener og fra store scener til små scener.
- J. Der etableres understøttende turneordninger, der har til formål at hjælpe de stationære succeser på landevejen. Mange forestillinger produceres med henblik på stationær opførelse, da det på forhånd er svært at vide, om en forestilling bliver så god, at den har turnepotentiale, og det teknisk er mere omkostningsfyldt at producere forestillinger til turne. Da der er en naturlig grænse for, hvad arrangører kan betale, er det i mange tilfælde ikke muligt for producenten at investere de nødvendige midler, uden at det går ud over andre aktiviteter.
- K. Også forestillinger fra institutionsteatrene kan optages i *Garantiordningen for voksenturneteater*.

Det fremtidige scenekunstlandskab skal have en styrket position i udlandet

Med globaliseringen er mulighederne for kunstneriske samarbejder over grænser, import og eksport af scenekunst og scenekunstnerisk viden og ekspertise eksploderet. Men potentialerne udnyttes kun i mindre grad. Dele af dansk børneteater har en stærk position i udlandet, men der er plads til flere aktører, ligesom der er stort potentiale for at styrke eksporten af dansk unge- og voksentheater.

For at styrke den internationale dimension i dansk scenekunst anbefaler vi, at:

- L. Der udarbejdes en national strategi for det internationale arbejde på scenekunstmrådet i et bredt samarbejde mellem relevante aktører i branchen og statslige institutioner, der fremmer det internationale arbejde.
- M. Scenekunstbranchen styrker sin internationale netværksstruktur med henblik på øget videndeling for derigennem at styrke branchens naturlige efterspørgsel på international udveksling.
- N. Dansk scenekunsts internationale potentiale styrkes ved en øget prioritering af en international festivalplatform som CPH Stage. CPH Stage er en fejring af scenekunsten og styrker scenekunstens position i kulturbilledet og i samfundet generelt. Festivalen er samtidig et udstillingsvindue for dansk scenekunst og har potentiale til at være en dynamo i udviklingen af flere samarbejder på

tværs af grænserne. Det kræver, at den bedste scenekunst fra hele landet vises på festivalen, og derfor arbejdes der netop nu på gøre det økonomisk muligt for alle gode forestillinger at deltage. Det kræver en øget indsats fra offentlig side suppleret af fx private fondsmidler.

Det fremtidige scenekunstlandskab skal understøtte lokalproducerende kunstenheder i hele landet i samarbejde mellem kommune og stat

Egnsteatrene er professionelt producerende mindre teatre uden for de fire største kommuner, og de sikrer en bred vifte af scenekunst i hele landet, herunder børne- og ungdomsteater. Egnsteatrene bidrager herudover til profileringen af dansk scenekunst i udlandet. Gennem omfattende turnévirkosomhed i ind- og udland rækker egnsteatrenes aktiviteter ud over egen kommunegrænse.

Samlet set er egnsteatrene således både en vigtig national og lokal scenekunstaktør, hvilket bør afspejles i den økonomiske ansvarsfordeling mellem staten og egnsteatrenes hjemkommuner.

Den fastlåste rammebevilling på den årlige finanslov har den negative konsekvens, at kommuner med egnsteatre kannibaliserer på hinanden, for hæver en kommune bevillingen til et egnsteater, eller oprettes der et nyt teater, så straffes resten af kredsen af kommuner med en mindre refusion.

For at opretholde statens forpligtelse til at give borgerne adgang til professionelt teater i hele landet samt for at fastholde kommunernes engagement, sikre kvaliteten og muligheden for at producere bæredygtigt teater på overenskomstmæssige vilkår anbefaler vi, at:

- O. Refusionsprocenten af kommunernes udgifter til egnsteatre fremadrettet fastsættes til minimum 40 %. Samme refusionsprocent anbefales fastsat for de små storbyteatre, der udgør et vigtigt supplement til de store teatre i landets største byer.
- P. Den nuværende minimumsgrænse for driftsstøtte til egnsteatrene hæves til 3 mio. kr. ekskl. teatrenes udgifter til husleje og til 2 mio. kr. for de små storbyteatre. Bevillingernes størrelse skal hænge nøje sammen med rammeaftalerne, så der ikke kræves større aktivitetsniveau, end midlerne muliggør. Dette for at sikre den kunstneriske kvalitet og for at give arbejdsgiverne reelt råderum til at ansætte på ordentlige arbejdsvilkår og tiltrække kompetente medarbejdere.

Det fremtidige scenekunstlandskab skal afbureaukratiseres og have en større grad af frihed til at udvikle kunsten gennem rammeaftaler, der ikke er unødigt begrænsende

Et samlet teaterlandskab med muligheder for udvikling og mindre snævre rammer og måling af publikumstal må være målet. Alle teatre ønsker at få publikum ind, at udvikle kunsten og skabe succeser. Krav om sædeudbud, belægningsprocent og egenindtjening må ikke stå i vejen for optimal publikumsudvikling og udnyttelse af ressourcerne. Kravene må altid have fokus på kombinationen af høj kvalitet og et stort publikum, og kvantitative krav må ikke kolliderer med hinanden og låse teatret i uhensigtsmæssige udbudskrav. Vi anbefaler derfor

- Q. At der i rammeaftaler mellem bevillingsgiver og teatre fremover er større opmærksomhed på at sætte kvantitative krav, der i højere grad understøtter teatrenes mulighed for selv at definere de bedste indtjeningsmæssige og belægningsmæssige vilkår for den enkelte produktion.